

GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro}. 21.

WE CZWARTEK DNIA 17. MARCA 1796.

Z Parvza d. 22. Lutego.

Ile sobie dotąd wiele osób nadzieją pokoju podchlebiało, tak teraz co raz to bardziej te nadzieie znikają; a przynajmiej widać więcej podobieństwa do wojny iak do pokoju. Mówią za pewną rzecz, iż rząd postął iuz rozkazę jenerałom, aby zawieszenie broni wypowiedzieli; podług tych wiadomości tedy, mają się około śródka Marca nieprzyacielskie kroki znowu rozpocząć. Tutejsze pisma głoszą, iż jenerał Jourdan odiechał iuz do armii.

Przeszły minister woieny Beurnonville odebrał kommendę Włoskiej armii.

W Brest uzbroido 7 liniowych okrętów, które do zachodnich Indyy są przeznaczone. Przyrowadzono tam także wiele okrętów z rozrzuconey przez wicher Angielskiej flotty admirała Christian, które dwie dywizye naszych fregat, będące od niejakiego czasu na morzu, pozabierały.

Adet, który był na ministra przy Amerykańskich stanach przeznaczonym, i może tam ieszcze i niestanął, a został iuz nazad odwołanym. Fontanes z Bordeaux poydzie na jego miejsce.

Przy narodowym skarbie, było dotąd przeszło 12.000 officyalistów; minister wewnątrzny zastał ich ieszcze w swoim

wydziale 1500, i oświadczył wyznaczoney kommissyi do uregulowania wydatków, iż jeżeli mu pozwolą wybrać sobie samemu ludzi, że się 300 osób obedyzie.

W przeszłym tygodniu przedawali ieszcze tuteysi rzeźnicy ze swoiey woli po 30 liwr: w afsygnatach funt mięsa; co iest dowodem, iż mogą na tę cenę obstać. Ostatniey soboty otaxowała go administracya departamentowa po 145 liwr: w afsygnatach, albo po 11 su wgotowych pieniędzech, a lepsze po 150 albo po 12 su. To powiększenie ceny wielce dotknęło lud.

Przed wczorem był pałac narodowy, pałac Burboński i inne publiczne budynki liniowemi woyskami otoczone, i wiele obywatelów było po sekcyach uzbroionych i po różnych mieyscach porozstawianych. Słychać było iż w tym dniu miały wielkie rozruchy powstać; lecz wszystko spokoyności przeszło, i niewiadomo co do tey ostrożności powodem było. Domyślają się jednak, iż rząd musiał bydź o iakich projektach do wzruszenia publicznego porządku dążących uwiadomiony. Ten domysł naywięcey się na tym wspiera iż przed kilka dniami rozkazał rząd wszystkie studnie, a naywięcey po przedmieściach zrewidować, i nakazał żeby wszystkie, iako też i potrzebne narzędzia do gaszenia og-

nia w naylepszym stanie utrzymywane były; wnoszą sobie więc ztąd, iż może były uknowane spiski podpalenia przedmieść. Tuteysze jakobińskie dzienniki, donosiły już od kilku dni, iż royalści myślą o nowej rzezi, i że dowodczy ich tu się w Paryżu znajdują; ale niechaj sobie fakycanci iakie chcą układy knują, rząd potrafi ich poskromić.

Okrucieństwa, które szuwanie wydziwiaią sa co dzień straszniejsze. Pod Laval spalili żywo trzech brańców republikańskich i popiół ich z okrzykami: niech żyje Król po powietrzu rozrzučili; drugim ięzyki i uszy pourzynali, i oprócz tego inne barbarzyństwa z niemi wydziwiali, których przystoynność niepozwała opisywać. Pod Caen po obcinali włosy publicznym urzędnikom, których potapali, i przymusili do przysięgi na wierność Królowi &c. Ci co się pokazali w Conches, około 30 mil od Paryża, pomnażaią się co raz to bardziej; a czele ich jest jakiś szlachcic ale nie jenerał Bouillè, iak tuteysze pisma rozgłosily. Lasy służą im szczególniey za skład broni i kryiowki, ale jenerał Hoch przedsięwziął już szrodki na rozpędzenie tych hord; teraz pojechał z Laval do Alençon.

Jenerał Rey każe teraz na rozkaz dyrektoryatu wszystkie lasy w Bretanii na 100 sążni od publiczney drogi wycinać, i wszystkie doły wszędzie zarownywać, ponieważ wawoziste i po zawalane drogi naywiększym były ratunkiem szuanów. Do Normandyi poszło znaczne korpus woyska, ponieważ się tam więcej szuanow pokazało.

W Rocheford naprawiaią spieszno uszkodzone przez wiatr, do wschodnich Indyy przeznaczone wojenne okręty. Agenci dyrektoryatu w tam tego świata strony popłyną na nich.— W armii Reńskiey rozrzucono znowu kilka manifestów Ludwika XVIII.

Dnia 18 wydał dyrektoryat okólnik do wszystkich 12 municypalności Paryżkich, oznaymując im, iż jeszcze do nieiakięgo czasu będzie chleb darmo rozdawa-

ny. Tuteysze pisma zapewniaią, iż czynona trudność w dostawianiu chleba od piekarzow; była do tego kroku powodem. Piekarze mieli wystawiać, iż im niepodobna, żeby mieli od wieśniaków za gotowe pieniądze zboże kupować, a tu chleb za afsygnaty sprzedawać; a iezeli chleba nie-dostawia, to będą na zniewagę ludu wystawieni. Prawdziwa przyczyna dalszego rozdawania chleba, jest podług urzędowney gazety, iż stan prawdziwych ubogich, którzy napotym będą odbierali żywność, nieiest ieszcze podanym. Wszystkie osoby, które po 400 liwr: i więcej do przymuszoney pożyczki taxowanemi byli i oficyalisci, których pensya miesięczna 12,000 nieprzechodzi, odbieraią ieszcze chleb. Ten krok zrobił tu wielkie ukontentowanie; ale podobno niebędzie długo trwał.

Przeszłego piątku spalono publicznie materyały i blachy służące do robienia afsygnatów, i za 890 millionow afsygnatów. Wystawiono piec topny, żeby metalu nie-zepsuć. Bardzo wiele ludzi było przy tym spaleniu przytomnych. ”Zniszczenie narzędzi i sposobów, które do zrobienia rewolucyi służyły, doniesiono przytomnemu ludowi, iżże iuz ta chwalebna rewolucya przez przywrócenie publicznego kredytu i polepszenie skarbu, stałym systematem monety i tryumfami naszych armiy ustalona została. „

Wszyscy terorysci w Aix, którzy przed tym byli rozbroieni, zostali znowu nazad uzbroieni.

W Montpellier zrobił się dla drogości chleba rozruch, gdzie budy piekarskie zrabowano; siła woyskowa przywrocila pokoyność, i funt chleba otaxowano na 5 su.

Ponieważ royalisci i arystokraci, staraia się ieszcze zawsze po teatrach rozruchy wzniecać, więc dyrektoryat wydał rezolucyą, żeby teatry na których nie republikańskie sztuki grywaią, natychmiast zostały zamknięte i dyrektorowie ich do sądu oddani. Aktor Chenard został niedawno aresztowanym, ponieważ spiewaiąć himn Marsylczykow, na te słowa:

drzyycie tyrani! podniósł rękę i rozszerzył wszystkie 5 palców; royaliści pokazali ztąd wielkie ukontentowanie; ale już jest uwolnionym.

Na nowo wyszedł surowy rozkaz, iż ktokolwiek przed rogatkami stanie, żeby pokazał kartę obywatelską, a kto bez paszportu wewnątrz kraiu iedzie ma być natychmiast aresztowanym.

Rząd nas wysłał także do Christianiana w Norwegii swego konsula.

Wielu mieszkańcom Normandy niepodobna się wcale, iż tamtejsze miasta są w stanie obłężenia. Krzyczą przeciwko wojskowemu uciskom, i przeciwko ostrości rewolucyjnych środków, a nie pamiętają natto iż dobro oyczyny tego wyciąga.

Minister wojenny zredukował liczbę 1700 officyalistow na 600. Wszyscy ministrowie muszą podług ostatniej rezolucyi dyrektoryatu, donieść przed 5 marca wiele officyalistow zostawili, wiele utrzymanie ich kancelaryi kosztuje &c.

Urzedowna tutejsza gazeta przywodzi, iż można być pewnym, że przymuszona pożyczka tak dobrze idzie, iż ze 40,000 millionow asygnatów, tylko już połowa jest w cyrkulacyi.

Żeby podnieść kredyt reskrypcy, które dotąd jeszcze po 30 do 36 od sta tracą, rozkazał dyrektoryat, żeby zaraz przyzapłaceniu niemi podatkow, w przytomności płacącego przekryślone były, i do narodowego skarbu dla skasowania odesłane były.

“Zawsze było, mowi tutejszy dziennik Perleta, polityka Anglii, wszystkie wojny, do których tylko miała na lądzie udział przedłużyć, rowne iey w mocy potencie z sobą pokłucić, aby ich wycieczyc, a całą swię siłę tam obrocic, gdzie nieznaidnie ani konkurencyi, ani rywala. Tok Angielskiej polityki jest jeszcze i dziś ten sam; i mała nadzieia, żeby ią sama lądowa woyna, mogła do pokoju przymusić; żeby Anglią upokorzyc, potrzeba morską woynę rozpocząć. Systema, któreśmy w Amerykańskiej wojnie utrzymy-

wali miało dobry skutek; pokoy 1783 jest tylko ten ieden chwalebny pokoy, któryśmy od sta lat z tym mocarstem zawarli. Potrzeba się więc obawiać, żeby woyna z Anglią, nie poszła przeciw naszemu spodziewaniu, i żebyśmy niebyli przymuszeni odłożyć naszej zemsty za poczynione nam zniewagi do pomyślniejszego czasu. Polityczny horyzont Europy zaczena się co raz to bardziej ęmic, i zdaje się nowe okoliczności gotować, które nam niedozwolą zatrudnić się iedynie upokorzeniem Anglii &c.

Obywatel Cartorps, kazał wydrukować porachunek, wiele też stosownie do szacunku 1041 liw centnara pszenicy najpierwsi urzednicy kraiowi, mają pensyi. Każdy ministrer ma nadzien — 14, 576 liw 17 su. a zatym na rok 5 millionow 320,551 liw. w asygnatach. Pensya wszystkich 7. ministrow wynosi więc na rok 39 millionow 904, 131 liw. 10 su. Każdy członek dyrektoryatu ma na dzien 29,153 liw 8 su, a zatym na rok 8 mill. 641,101 liw. Więc na rok wynosi dla 5 członków 53 mill. 205,551 liw. 10 su. ale potrzeba pamiętać, iż tu się rachują asygnaty podług wybitey swojej wartości; a iezeli ich zredukujemy na teźniejszą cenę, to bardzo mała summa wypadnie. Inny obywatel wydał na ten porachunek swoje uwagi, w których przywodzi, iż dawniey kosztowało utrzymanie samego dworu oprócz Xżąt krwi, i innych Xżąt, parlamentów &c. przeszło 30 mill. w gotowych pieniądzech; zatym daleko więcej iak teraz najpierwsze osoby rządu kosztują.

“Ustanowienie teraz narodowego banku, mowi urzedowna gazeta, przyłoży się wiele do przywrocenia publicznego i prywatnego kredytu; zapobieży niedostatkowi gotowych pieniędzy, wprowadzi ich znowu w cyrkulacyą i wszelkiemu nieładowi, który z poniżenia narodowej monety pochodzi zaradzi. Obywatele! nie potrzeba tylko historya późniejszych czasow przeyrzeć, a każdy się przekonaa iż bank po wielkich rewolucyach zawsze wolnym narodow kredyt ugruntował. Na dowod te-

go służą banki rzeczpospolitych Włoskich, bank Angielski, Hollenderski i Amerykańskich stanów; a nawet i w monarchicznych krajach gdzie niepodległość banków była szanowaną, podnięty i skarb i kredyt. Tym sposobem bank Kopenhadzki i Berliński miały szczęśliwy wpływ na obydwa kraje. Diskonto kasa byłaby miała taki sam skutek we Francji, gdyby częstokroć samowolność ministrów nie była im w dyskredyt wprawiała, i później barbarzyńskie systema wszystko burzenia nie było im zniszczyło; im urządzenie było bardzo dobre, dla tego też służyło terazniejszemu bankowi za fundament. Podobne ustanowienie jest jedynym sposobem, bez wszelkiego wzruszenia podnieść aftygnaty w równość gotowych pieniędzy.

Słychać iż skoro bank zostanie ustalonym, będzie rządowi co miesiąc pewną summę pieniędzy dostawiał, a weźmie za to przeznaczone na sprzedaż na rodowe dobra.

Z Strasburga donoszą, iż się buntownikom udało zniemacka opanować zamek Blamont w Franche comte, gdzie był broni i prochu skład; ale że niebyli dosyć silnymi, więc niezabrali tylko tę broń co im pod ręką leżało &c. i uciekli nazad do Portarlier na gory Jura.

Niektóre tutejsze pisma głoszą, iż znany Xzę Hefsenki, będzie niedługo zaproszony opuszczenia rzeczypospolitey, i że aż do samych granic będzie odprowadzony.

Dyrektoryat postanowił świeżo, rezolucyą, iż kommissarze przy armiach, nie będą mocni sami od siebie żadnych rozkazów wydawać, ale tylko rezolucye dyrektoryatu wykonywać, na armie mieć pilne oko, utrzymać jedność, każdey nadużycie i osobliwsze do wody mężstwa donosić &c. W nagłych tylko przypadkach mogą rozkazy wydawać, ale te muszą być zaraz od dyrektoryatu potwierdzone.

Na sefsyi 18 przysłał dyrektoryat do rady pięciuset następujące poselstwo :

“Obywatele Prawodawcy! Jutro będą stosownie do ustawy o pluwios potłuczone uroczyście i publicznie na placu Vendome blachy aftygnatów; i zaraz za 800 millionw aftygnatów będzie spalonych. Dołączywszy tę summę zespalonemi już za 247 millionow, także z przymuszoney pożyczki pochodzących, wyniesie wszystkicho 1137 millionów. Jutro będzie więc ustanowiona kasa 40,000 million. aftygnatów, o dziesiątą część z mnieyszą; lecz dyrektoryat ma powody do wierzenia iż już blisko oczwarta część jest zmniejszoną, przez złożenie ich w ręce poborców na przymuszoną pożyczkę, a których jeszcze nieodesłali. Wykonanie wszystkich środków względem przymuszoney pożyczki, jest iak naysilniey dozierane. Przypadająca część na 16 klasę dochodzi już w 21 departamentach; od reszty innych klas mamy się pierwszych dni podobnego skutku spodziewać: trudności które niewielkiey liczbie były na zawadzie, już są ustatwione. Przymuszona pożyczka przyniesie taki skutek iakiegośmy się po niej byli powinni spodziewać: będzie szczęśliwy i dogodny. Nieprzyjaciele publiczney sprawy udawali swą oniey wątpliwość, i smieli utrzymywać iż nic z tego wszystkiego niebędzie, co już nastąpiło, żeby miała podnieść kredyt monety i przyłożyć się do ustalenia rzeczypospolitey. Czyny i prosta kalkulacya, zbiiją te zdradzieckie mowy. Naród niebędzie oszukany w swym oczekiwaniu; rząd który sobie postanowił będzie wielkim, rzetelnym i wspaniałym tak iak on, będzie umiał wykonać ustawy i sprawić im uszanowanie; dotrzyma swojeich obietnic, zachęci talenta i cnotę; będzie doźierał postępów złośliwych; poskromi ich zbroczenia, wytępi nadużycia, utrzyma porządek, i zaprowadzi go do skarbu. Nowe rachunki będą stanowić epokę czynow, których zapowiedzenie jest przedmiotem ninieyszego poselstwa“

Podpisano Letourneur, prezydent.

Reszta z Paryża w dodatku

G A Z E T Y   K R A K O W S K I E Y

 W E C Z W A R T E K D N I A 17. M A R C A 1796.

Reszta z Paryża d. 22. Lutego.

Na selsy 19, rzekł Roger Martin: Nigdy niebyła potrzebniejszą ustawa, która by wolności druku przyzwoite granice położyła; nigdy jeszcze tak daleko nienadużywano wolności pisania, jak teraz; już do najwyższego stopnia posunięto w tej mierze zuchwałość. Płatni dziennikarze używają wszystkich sposobów na poniżenie rządu: biorą wasze umiarkowanie za słabość, waszą cierpliwość za bojaźń, i spodziewają się przez złośliwe pisma obalić Rzeczpospolitą. Na jego wniesienie dekretowała rada, aby wyznaczona kommisya, do przyniesienia projektu względem wolności druku, w 10 dniach go podała. — Tak jest, rzekł Delaunay, uknowano znowu ochydzić i spodlić rząd, i jeżeli nieobmyślicie śródtkow na pochamowanie kontrarewolucyynnych potwarzy, to niepotraficie wnet szkodliwym zład skutkom zapobiedz. Przytoczył potem 395 artykuł konstytucyi podług którego można tymczasowo, ograniczyć do roku wolność druku, tak jak i każdy rodzaj handlu i przemysłu. Rada dekretowała, aby swoje uwagi komunikował znaczoney na ten koniec kommisyi.

Jmieniem kommisyi skarbowey, nim będzie mogła przynieść zmniejszenie wydatków krajowych, zdał Camus rapport o zmniejszeniu ministeryalnych kancelaryowi

o pozwolonych mieszkaniach agentom; proponował potym następujące dwie rezolucye. 1) Wydatki krajowe, które nie są na miriagrammy pszenicy oznaczone, mają być na liwry rachowane, a miriagrammy mają być po 2 liwry oszacowane. 2) Dyrektoryat ma być poselstwem rady zaproszony, żeby podał wyszczególniony rejestr wydatków dla swojej kancelaryi, płacy dla swoich agentów, ich mieszkań i ich ruchomości. Ministrowie mają to samo zrobić, i te rejestra będą potym drukowane. Obydwie rezolucye zostały przyete.

Dyrektoryat zaniósł w poselstwie swoją reprezentacyą przeciwko zniesioney agencji względem ustanowienia wag i miar. Ale Defermont i Thibaudeau okazali iż przez zniesienie agencji, nieznosi się systematu zaprowadzenia jednakich miar i wag, tylko niepotrzebną expens; iż do zaprowadzenia tego systematu niepotrzeba osobney agencji, ale kancelarya ministra wewnętrznego potrafi go wetrzy osoby uskutecznić, i rada przystąpiła do porządku dniowego.

Na selsy 20 został Thibaudeau prezydentem rady pięciuset obranym; rada zamieniała się potym w jeneralny wydział, dla naradzenia się względem ustanowienia narodowego banku. Ten wydział trwał jeszcze do 21. Reynier został prezydentem rady starszych.

Jedno pismo niemieckie namienia, iż Prusy z Holsami, miały się świeżo z Francuzami, jeżeli się woyna daley pociągnie na nową demarkacyjną linią ugodzić. Ta linia będzie się rozciągać od Westfalii wzdłuż granic Haskich i Fuldu, i będzie mocnym korpusem Prusaków i Holsów obsadzona.

Listy z Zemlina donoszą, iż Turcy mocne przygotowania do woyny w Serwii czynią. Wszystkie nadgraniczne fortecy opatrzone iak naylepiej w żywność, amunicją i garnizony znacznie w nich powiększonó. Pod Widdin gromadzi się znaczne korpus woyska Tureckiego.

Z Bruxelli d. 25 Lutego.

Jenerał Kleber wydał rozkaz wszystkim jenerałom armii Sambry i Mozy, aby na pierwsze skinienie byli do marszu gotowi. Idzie ieszcze wiele woyska do Koblenc, Trewiru i nad brzegi Mozeli. Jenerał Jourdan codzieunie z Paryża spodziewany; przywiezie z sobą wiele doświadczonych inżynierów, z którymi wpryżymności dyrektoryatu i ministra wojennego ułożył plan przyszłej kampanii. Tak nazwana piekielna kolonna przybyła tu z Wandy, i śpieszno obróciła swój marsz ku Renowi, gdzie około środka marca ma iuz być otworzona kampania. Wszystkie wybierane konie muszą iuz być w marcu przy armiach. W tym tygodniu przeszło 400 wozów tu tedy z roznemi wojennemi potrzebami do Mastrychtu i Bonn.

Jenerał Micas kommandant Luxemburgu, rozkazał żeby wszyscy cudzoziemcy znajdujący się w fortecy, nieodwócznie ją opuścili. Także i mieszkańcy, którzy się na rok nieopatrzli w żywność muszą się oddalić. Fortyfikacye naprawiają ieszcze co dzień.

Przymuszoną pożyczkę wybierają wszędzie w pośpiechem; dwa klasztory w Loewen, które trudność czyniły, dostały eksekucją.

Juz tedy oznaymiły jeneralne Stany, przy odgłosie trąby przez swoją odezwę, iż konwencya narodowa, ma się aktualnie i marca zeyść, iże na drugi dzień administracya prowincyonalna Hollandyi ma rozpocząć swoje sefsye. Jeneralne Stany, nakazują tą odezwą wszystkim innym prowincyom, uznanie tey narodowey konwencyi i iey posłuszeństwo; oznaymiają oraz wszystkim woyskowym i innym osobom, iż iak tylko konwencya konstytuowaną zostanie, wszystka ich władza ustaje iże się przenosi do łona tey konwencyi.

W Fryzlandyi zaszła znouwu rewolucya. Reprezentanci Fryzlandzkiego ludu, którzy 26 Stycznia przez niektórych obywatelów z swych urzędów pozrucani zostali, i iedni się ucieczką ratowali, drudzy też aresztowanemi byli, i których za wdaniem się jenerała Dumonceau nazad przywrócono, zostali znouwu chociaź iuz do konwencyi narodowey przystąpili, ze swych urzędów zepchnięci, i musieli z całej prowincyi uciekać. Zdaie się, iż się tu woyskowość do kłótni obywatelskich niechciała mieszać. 'Oczekujemy co moment dokładniejszych wiadomości o tym zdarzeniu.

Sala w której konwencya narodowa będzie miewała swoje sefsye, jest niemal tak urządzona iak Paryzka, z tą tylko różnicą, iż około łóży zagranicznych ministrów jest łóża dla żon reprezentantów zrobiona.

Nasza flotta składa się teraz podług autentyczney listy ze 22 liniowych okrętów, 30 fregat, 10 kutrów i 6 armatnych czoln. Przed kilka dniami wyszła z Tëxlu iedna dywizya tey floty ze 4 liniowych okrętów i 13 fregat i kutrów złożona, pod wice admirałem Braak na morze; poszła przy niey zaraz 41 kupieckich okrętów w różne mieysca przeznaczonych. Kupieckie okręty muszą teraz i do wojenney floty maytków dostawiać.

Francuzki poseł Noel nalega o otwarcie Szeldy, i żeby admiralicya Zelandyi

nieczyniła żadney przeskody, żeby dla wszystkich neutralnych potencji, które chcą z Francją i Hollan: handlować otwartą była. — Francuzki kuter la Vengeance, zabrał 2 Angielskie okręty, które na Elbie ptowadził, i z tey okazji bił się przeszło 3 godziny z 3 kutrami Angielskiemi. — Profesor Valekenaar z Leydy, podjął się poselstwa do Hiszpanii.

Od Niższego Renu d. 24 Lutego.

Do szalup i poługarów, których Francuzi chcą na Renie i Mozeli używać, maia z Dunkierki i Ostendy sprowadzić maytków.

Francuzi pracują ieszcze zawsze około owych strasznych szańców pod Düßeldorf, które 36,000 woyska w sobie umieszcza i których przystępy mogą bydź wodą zalane. Posłali niedawno do Magistratu Kolońskiego, żeby posłał ludzi do robienia około szańców.

Z Lizbony d. 5 Lutego.

Zdaie się, iż się wszystkie żywioły sprzysięgły przeciwko nam. Od kilku czasów dokuczają nam wielkie deszcze i nayokropnieysze orkany. Ziemia jest wporuszeniu: 27 stycznia doznaliśmy tak tęgiego trzęsienia ziemi, iż gdyby ieszcze było jednę sekundę potrwato, nasze biedne miasto byłoby nieochybnie zruynowane; dotąd niedoznaliśmy przecię żadnego nieszcześcia.

Z Kopenhagi d. 12. Lutego.

Od szczęśliwego powodzenia bronii Francuzkiey, tułał się Dumourier tu i owdzie po świecie; bawił się długo w Westfalii; odebrał w maju 1795 10,000 ryńskich pensyi, która mu stany Brabanckte za oszczędzenie ich iakó jenerałowi zwycięzcy przyrzekły, i uroczyscie dotąd dotrzymały.

Potym udał się do Szwajcaryi; tam się przechowywał ukryty; układał projekta dla wsadzenia młodego Orleana na tron Francuzki; utworzył formalną korespondencyą z swemi przyjaciółmi za pierwszą konstytucyą w Paryżu, którą

zawsze Boskim dziełem nazywał; lecz wszystkie jego starania, i intrygi zostały zniszczone. Rzekł nakoniec w liście do młodego Orleana: Xże! idź do Ameryki, iuż niemamy co robić we Francyi; nie masz iuż tam żadnego wielkiego człowieka, któryby się mógł nad pomierne głowy wynieść.

Jak tylko się Dumourier dowiedział, iż aresztowani w Austrii deputowani, zostali Francuzom wydani, umyślił natychmiast porzucić Europę. Mówił do swego zaufanego przyjaciela: ia się tu niemogę zostać, Austrya jest w stanie wydania mnie Francuzom; skoro z nimi pokoy zrobi.

Dnia 12 października, przybył tu iakis niski i gruby człowiek; udał się za Francuzkiego Amerykana, i popłynął niezadługo z jednym Amerykanem zład do Filadelfii. Niepoznano go, ale wnet przyszły listy do niego; otworzono ich i pokazało się iż on był prawdziwym Dumourierem. Zachował się tu bardzo cicho, nie miał nawet służącego z sobą; jedna tylko kobieta bywała często u niego, i poiechała też z nim. — To jest wszystko, cosmy się mogli o tym pamiętnym człowieku dowiedzieć.

Z Strasburga d. 23 Lutego.

Listy z Landau donoszą, iż jenerałowie powiedzieli głośno woyskom, iż plan terażnieyszey kampanii, na tym się nayszczególniey zasadza, żeby całą się przeciwko Moguncyi obrócić, i poty niespocząc, poki ta forteca niebędzie w ręku naszym. — Mieszkańcy Landau muszą się na 6 miesięcy opatrzeć w żywność. Główna kwatery wyższego Renu armii, jest ieszcze w Blozheim. — Wiele tuteyszych mieszkańców obowiązało się podczas tey kampanii utrzymywać swoim kosztem, kilku wolontaryuszow. — Las Hagenauski został od niedawnego czasu schronieniem emigrantów i rozbojników; dnia niema żeby tam kogo przeieżdzającego niezrabowano. Jenerał tamteyszy kazał las woyskom przetrząsać — Nasze woyska były dotąd zawsze w bro-

ni ćwiczone, i spodziewają się iak tylko zimno trochę zelży, iż się kampańia utworzy.

Z Frankfortu d. 27. Lutego.

Z Manheimu piszą, iż iuż Celsarska jazda i piechota z zimowych kwater do armii idzie.

Przy armii Reńskiej wystawiają Francuzi korpus czerwonopłaszczow; mają takim samym sposobem robione mundury, iak i Celsarscy. Domyślai się, iż oprócz służby forpocztowej, będzie ieszcze ich powinnością, szpiegować powracających Xży i emigrantów, iako też i młodzież pierwszej rekwiżycyi.

Podług wiadomości z Werony hrabia Prowancy zatrudnia się szczególniej z P. de la Vauguyon i St. Priest, wydoskonaleniem dawney Francuzkiej konstytucyi. Ubostwo znajduie wielkiego dobroczyńce w nim. Przechodził tu tędy do Korsyki przeznaczony regiment royaletrenger, komendant iego baron Durler, który 10. sierpnia 1792 Szwajcarską gwardyą kommanderował, odebrał od niego dyploma na marszałka polnego.

Podług tuteyszych pism, miał przeszły poseł Francuzki w Sztokholmie Obywatel Rivals, na posła do Kassel poysć i iuż tam stanąć.

P. Soucy przejechała tędy 14. t. m. z swoim synem i trzema służącemi przez Auszpurg do Francyi nazad.

Z Genui d. 12. Lutego.

Słychać z jenerał Scherer odebrał iuż rozkaz rozpoczęcia iak nayprędzey działań wojennych. Na końcu tego miesiąca, ma się cała iego armia, która 50,000 ludzi wynosi ruszyć dla w targnienia do Włoch; mówią także iż wielka dezercya iest w iego armii. — W Marsylii, i całej Prowancy wybierają Maytkow do Tulońskiej flotty. — Z Madrytu donoszą, iż tam miała przyysć wiadomość, że iak tylko się w St. Domin-

go dowiedziano o ustąpieniu tey wyspy Francuzom, zaraz się murzyni zbuntowali, wielu Hiszpanow wyrzneli i przeszło na 100 mil kraiu spustoszyli. — Rząd nasz odmowi zapewne odstąpienia Francuzom fortec Savona i Gavi; słychać także, iż i pożyczki go millionow w pieniądzech iuż odmowił.

Od Elby d. 18 Lutego.

Potrójny alians między Austryją, Rosyją i Anglią, obudził spiącego lwa, i będzie podobno przyczyną nienastapienego pokoju, i nowey wojny. Ten ogromny allians obrocił wszystkich dworów oczy na siebie; potrzeba uderzenie, za uderzenie oddać; wszystkie tedy dwory zastraszane tak wielkim połączeniem, staraia się zrobić przeciwny alians, któryby temu wyrownał. I gdzież mają indziej tey przeważaiącey siły, iak we Francyi szukać? dla tego się też co raz to ścisley z Francyją łączą; dla tego z nią chcą przeciwnowagę wskrzesić. Jakie okropne położenie, jeżeli pokóy nienastapi! Ten właśnie alians iedna republikanom wiele przyiaciół; każdy się będzie do nich łączył; każdy będzie swego bezpieczeństwa we Francyi szukał.

Rzesza Niemiecka nie była nigdy spokojnieyszą iak kiedy Austryja w zgodzie z Francyją żyła; tego dowodzi nawet i tego wieku historia. I na odwrot: Rzesza Niemiecka niedoznawała nigdy więcej nieszczęścia, iak kiedy Austryja była z Francyją w wojnie. Te nieprzyiacielskie kroki pochodzą z tego potrójnego alliansu, a zatym i przyszła niespokojność Rzeszy.

Z tym wszystkim może się to ieszcze naprawić; może to ieszcze na dobre wędzie. Ale iak długoż ieszcze potrzeba czekać, nim do tego celu doydzimy? Potrzeba ieszcze, wielkie skały i bagniska przebydź; ach może ieszcze... może wiele krwi popłynie!

DONIESIENIE.

Podaię się do wiadomości, iż tu przybyły osoby, które chcą wziąć Panienci na edukacyę języka Niemieckiego, Francuzkiego i Polskiego, a przy tym różnych robot damskich iako to. szycia, haftowania. Ktoby sobie tedy zyczył takowey edukacyi, niech się referuie na Kleparz do kamienicy JPana Boguckiego przy Świętym Floryanie.